

załącznik do uchwały nr V.16.2015
Pełniącego Funkcję Rady Miasta Zielona Góra
z dnia 23 stycznia 2015 r.

**Program Wspierania Rodziny
w Mieście Zielona Góra
na lata 2015-2017**

Zielona Góra 2015

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. REGULACJE PRAWNE	4
II. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN MIASTA ZIELONA GÓRA – WYBRANE ELEMENTY	7
III. ADRESACI PROGRAMU	15
IV. CELE PROGRAMU	17
V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	29
VI. MONITORING I EWALUACJA	30
VII. BIBLIOGRAFIA	31
SPIS TABEL	32

I. WSTĘP

Najogólniej, pod pojęciem rodzina rozumie się rodziców i dzieci. Rodzina jest podstawową komórką społeczną. To w rodzinie dziecko jest poddawane procesowi socjalizacji, podczas którego przekazywane są i wpajane normy, wartości, wzorce osobowe. Rodzina jako pierwsza instytucja w życiu dziecka świadomie i nieświadomie kształtuje osobowość dziecka i przygotowuje do pełnienia ról społecznych. Prawidłowo funkcjonująca rodzina zapewnia bezpieczeństwo emocjonalnie swoim członkom i przystosowuje dzieci do życia w społeczeństwie.

W związku z licznymi zmianami społeczno - gospodarczymi zmianie ulegają funkcje rodziny, a także jej struktura. Pojawia się coraz więcej rodzin wybierających życie w konkubinacie, rodzin niepełnych, a także rodzin zrekonstruowanych. Przeglądając literaturę tematu można stwierdzić, że rodzinę cechują takie elementy jak: uregulowane formalnie więzi rodzinne, wspólne zamieszkiwanie, wspólna własność, wspólna kultura duchowa. Z uwagi jednak na zmiany struktury rodziny, o których pisano powyżej do celów niniejszego Programu przyjęto definicję rodziny wynikającą z ustawy *o pomocy społecznej*. Definicja ta została przytoczona i wyjaśniona w rozdziale dotyczącym adresatów Programu.

Współczesna rodzina boryka się w wieloma problemami, zagrożona jest licznymi czynnikami patologicznymi, które czynią rodzinę dysfunkcyjną. Problemy zagrażające rodzinom to m.in. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńczo - wychowawcza, alkoholizm, narkomania, przestępczość. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Niewypełnianie przez rodzinę prawidłowo swoich funkcji może prowadzić do niedostosowania społecznego dzieci.

Uzasadnionym jest zwiększenie dostępności do specjalistycznego wsparcia rodzin poprzez rozszerzenie form poradnictwa prawnego, psychologicznego, zawodowego oraz rodzinnego.

W celu skuteczności podejmowanych działań praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy realizować zasadę podstawowej roli wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Wspieranie rodziny, to bowiem działania nakierowane na jej wzmacnianie i rozwój.

Z uwagi na doniosłą rolę rodziny w wychowywaniu przyszłego pokolenia oraz zagrożenie wieloma problemami i patologiami, to właśnie rodzina powinna być szczególnie wspierana w wypełnianiu swoich funkcji poprzez budowanie programów profilaktycznych, informacyjnych, pomocowych i terapeutycznych, m.in. niniejszego Programu.

II. REGULACJE PRAWNE

Instytucja rodziny jest regulowana przez wiele aktów prawnych zarówno w Polsce, jak i w prawie międzynarodowym.

Pierwszym i podstawowym aktem prawnym w Polsce jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, której art. 16 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej¹.

Szczególną uwagę dotyczącą unormowań prawnych członków rodziny poświęcono w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, gdzie określono tematykę zawierania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Regulacje prawne dotyczące rodziny występują także w innych kodeksach: karnym, cywilnym, pracy.

Nie można nie wspomnieć o prawie międzynarodowym dotyczącym rodziny. Zgodnie z art. 16 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka „rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa”. O prawie do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia rodzinie pełnego rozwoju stanowi natomiast pkt 16 pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej². Innym dokumentem prawnym międzynarodowym jest uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny, która mówi m.in. o prawie do istnienia i budowy, tj. prawie do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawie do przekazywania życia i wychowywania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawie do mieszkania pozwalającego na godziwe życie oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

Zadania jednostek samorządu terytorialnego dotyczące sfery działań pomocy społecznej zostały zapisane w odpowiednich przepisach ustrojowych w sposób bardzo ogólny.

Opracowanie Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017 oraz jego wdrażanie, odpowiada właściwym przepisom prawnym, do których należą:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2013 4 r., poz. 594 – tekst jednolity z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz. U. z 2013 r., poz. 135 – tekst jednolity z późn. zm.);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2013 r., poz. 182 – tekst jednolity z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 – tekst jednolity z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. z 2013 r., poz. 674 – tekst jednolity z późn. zm.);

¹Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 02.04.1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

²Europejska Karta Społeczna sporządzona w Turynie 18.10.1961 r. (Dz. U. z 199 r. Nr 8, poz. 67 z późn. zm.).

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o *przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o *przeciwdziałaniu narkomanii* (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 – tekst jednolity z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o *wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 – tekst jednolity z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o *systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 – tekst jednolity z późn. zm.);
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o *działalności leczniczej* (Dz. U. z 2013, poz. 217 – tekst jednolity z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o *opiece nad dziećmi w wieku do lat 3* (Dz. U. z 2013, poz. 1457 – tekst jednolity z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o *świadczeniach rodzinnych* (Dz. U. 2013, poz. 1456 – tekst jednolity z późn zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o *zatrudnieniu socjalnym* (Dz. U. 2011 Nr 43 poz. 225 – tekst jednolity z późn zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o *ochronie zdrowia psychicznego* (Dz. U. 2011 Nr 231 poz. 1375 – tekst jednolity z późn zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o *świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (Dz. U. 2008 Nr 164 poz. 1027 - tekst jednolity z późn zm.).

Program powstał w oparciu o obowiązujące regulacje prawne – art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o *wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej*.

Dokumentem wyznaczającym kierunki polityki społecznej w województwie lubuskim jest Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014–2020. W Strategii określono problemy społeczne i ich przyczyny oraz wskazano grupy społecznej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Jako główne problemy społeczne wskazano:

- starzenie się społeczeństwa (m.in. systematyczny wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym, zmniejszenie dzietności, odpływ ludzi młodych);
- zmiana modelu rodziny (m.in. odkładanie decyzji o zawarciu związku małżeńskiego, zmniejszenie dzietności);
- bezrobocie;
- ubóstwo.

W Strategii określono priorytety polityki społecznej województwa lubuskiego:

1. Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży

- Wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji, w tym szczególnie opiekuńczo-wychowawczej oraz zapewnianie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich pomocy socjalnej.
- Zwiększanie dostępu do różnych form edukacji, dóbr kultury, kultury fizycznej.
- Zapewnianie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej dostępu do edukacji i rehabilitacji.

- Promocja zdrowia.
2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem
 - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych poprzez zatrudnianie i likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych i w komunikowaniu się.
 - Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień.
 - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka oraz ich integracja ze społeczeństwem.
 3. Doskonalenie systemu wsparcia społecznego
 - Wspieranie samorządów lokalnych w zapewnieniu usług środowiskowych oraz instytucjonalnych.
 - Doskonalenie kompetencji zawodowych służb społecznych.
 4. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego
 - Rozwijanie współpracy z podmiotami III sektora.
 - Promowanie aktywności obywatelskiej.
 - Zapobieganie dyskryminacji, ksenofobii, rasizmowi i związanej z nimi nietolerancji.

Równie ważnym dokumentem na szczeblu wojewódzkim jest uchwalony 19 listopada 2012 r. Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej na lata 2013-2016. Za sprawy priorytetowe w dokumencie uznano:

- Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży poprzez wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji;
- Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin ubogich, objętych bezrobociem oraz ich integracja ze społeczeństwem;
- Doskonalenie systemu wsparcia społecznego;
- Wspieranie społeczeństwa obywatelskiego.

W oparciu o tak wyznaczone priorytety sformułowano cel główny Programu: stworzenie systemowych rozwiązań wspierających rodzinę oraz rozwój pieczy zastępczej w województwie lubuskim.

Program Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017 wpisuje się w powyższe dokumenty, jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zielona Góra na lata 2012-2020.

III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN MIASTA ZIELONA GÓRA – WYBRANE ELEMENTY

Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 29 lipca 2014 r. w sprawie połączenia gmin, ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta oraz zmiany siedziby władz gminy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1023) z dniem 1 stycznia 2015 r. miasto Zielona Góra zostało połączone z gminą Zielona Góra w powiecie zielonogórskim. Po połączeniu powierzchnia miasta powiększyła się z 58 km² do 278 km², tym samym Zielona Góra stała się obszarowo większa od Poznania.

Po połączeniu miasta Zielona Góra i gminy Zielona Góra od 1 stycznia 2015 r. utworzono jednostkę pomocniczą miasta – Dzielnicę Zielona Góra – Nowe Miasto – obejmującą swym obszarem teren gminy Zielona Góra do 31 grudnia 2014 r.

Na mocy deklaracji nr LXX.7.2014 Rady Miasta Zielona Góra z 14 lipca 2014 r. o działaniach Miasta Zielona Góra po wydaniu pozytywnej opinii Rady Gminy Zielona Góra w sprawie połączeniu Miasta Zielona Góra i Gminy Zielona Góra w jedną jednostkę samorządu terytorialnego, od 1 września 2014 r. obniżone zostały ceny biletów komunikacji miejskiej na terenie Gminy Zielona Góra do cen obowiązujących w Mieście Zielona Góra, co ułatwiło dostęp do placówek i instytucji publicznych, organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin z siedzibą w Mieście Zielona Góra rodzinom dotychczasowej Gminy Zielona Góra. Tą samą uchwałą mieszkańcy dotychczasowej Gminy Zielona Góra uzyskali od 1 września 2014 r. możliwość uczestnictwa w programach Zgrana Rodzina i Zgrani Zielonogórzanie 50+. W powyższej uchwale zawarto również deklarację utrzymania dotychczasowych zasad funkcjonowania świetlic wiejskich podporządkowanych Radzie Dzielnicy, dotychczasowej sieci szkół (PSP Drzonków, PSP Ochla, PSP Stary Kisielin, PSP Przylep, PSP Zawada, PG Drzonków, PG Przylep) i przedszkoli (przedszkole w Przylepie oraz oddziały przedszkolne w Zawadzie, Raculi, Ochli, Nowym Kisielinie i Zatoniu), utrzymanie dotychczasowej organizacji dowozów dzieci do placówek oświatowych na obszarze Dzielnicy.

1. Demografia

Po połączeniu z Gminą Zielona Góra Miasto Zielona Góra liczy ok. 136 000 mieszkańców. Ponieważ Miasto Zielona Góra do 31 grudnia 2014 r. składało się z dwóch odrębnych jednostek samorządu terytorialnego, wybrane elementy demograficzno-społeczne będą przedstawiane oddzielnie.

W latach 2011 – 2014 Miasto Zielona Góra było miastem o malejącej liczbie mieszkańców, natomiast Dzielnicę Zielona Góra była gminą o rosnącej liczbie mieszkańców. W 2011 r. miasto liczyło 119 197 mieszkańców, natomiast w 2013 r. 118 405. Gmina Zielona Góra w 2011 r. liczyła 18 789 mieszkańców, w 2012 r. 19 200, natomiast w 2013 r. 19 556 mieszkańców. Na terenie Miasta Zielona Góra w 2013 r. większość populacji stanowiły kobiety (52,91%), natomiast na terenie Dzielnicy Zielona Góra mężczyźni (50,43%).

Liczba osób w wieku produkcyjnym w 2013 r. zarówno w Mieście Zielona Góra, jak i obszarze obecnej Dzielnicy Zielona Góra była zbliżona i oscylowała w granicach ok. 66%. Przy wskazaniach 20,51% (4 011 osób) populacji w wieku przedprodukcyjnym na terenie Dzielnicy Zielona Góra w 2013 r., w Mieście Zielona Góra w tym samym czasie osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły zaledwie 13,67%. Odwrotnie plasują się natomiast proporcje ludności w wieku poprodukcyjnym w 2013 r.: w Dzielnicy Zielona Góra 12,79% (2 502 osób), podczas gdy w Mieście Zielona Góra 20,43% (24 195 osób).

Zarówno w Mieście Zielona Góra, jak i w na terenie Dzielnicy Zielona Góra na przestrzeni lat 2011-2013 spadała liczba zawartych małżeństw (2011 r. – 684 małżeństw, 2012 r. – 678 małżeństw, 2013 r. – 645 małżeństw), jak i rozwodów (2011 r. – 285 rozwodów, 2012 r. – 248 rozwodów, 2013 r. – 279 rozwodów³). Zarówno w Mieście Zielona Góra, jak i na terenie Dzielnicy Zielona Góra po spadku liczby urodzeń w 2012 r. w stosunku do 2011 r., odnotowano wzrost liczby narodzin w 2013 r. (2011 r. – 1 410 urodzeń, 2012 r. – 1 327 urodzeń, 2013 r. – 1 344 urodzeń).

2. Pomoc społeczna

Sytuację zielonogórskich rodzin objętych pomocą społeczną obrazują dane zawarte w poniższych tabelach.

Analiza danych wskazuje, że w roku 2011 pomocą objęto ogółem 3536 rodzin, natomiast w roku 2013 wsparcia udzielono 3461 rodzinom, zatem liczba rodzin korzystających z pomocy uległa zmniejszeniu. Zauważyć należy, że w tym samym okresie wzrosła liczba jednoosobowych gospodarstw domowych. W roku 2011 stanowiły one liczbę 1931, a w roku 2013 wzrosły do 1980.

Z w 2013 r. kolei pośród rodzin z dziećmi najliczniejszą grupę stanowią rodziny z jednym dzieckiem (490 rodzin), następnie z dwójką dzieci (359 rodzin) i z trójką dzieci (148 rodzin), od czwórki do sześciu i więcej to liczba od kilkudziesięciu do kilku rodzin. Przy czym w latach 2011-2014 we wszystkich przedziałach tzn. od 1 dziecka do 7 i więcej zauważalna jest tendencja spadkowa rodzin korzystających z pomocy.

Podobnie wygląda sytuacja rodzin niepełnych. W roku 2011 odnotowano liczbę 612, a w roku 2013 liczbę 544. Pośród tych rodzin niepełnych w 2013 r. również najliczniejsza grupa to samotny rodzic z jednym dzieckiem (282). Zmniejszeniu ulega również liczba rodzin niepełnych z dwójką dzieci 181 w 2011 roku do 165 w 2013 roku. Na podobnym poziomie utrzymuje się liczba rodzin niepełnych z trójką dzieci, maleje liczba rodzin niepełnych z czwórką dzieci.

Tendencję spadkową zaobserwowano również w rodzinach emerytów i rencistów – w 2011 r. odnotowano 768 takich rodzin, natomiast w 2013 r. już 727.

³ Dane statystyczne w sprawie rozwodów dot. tylko obszaru miasta Zielona Góra w granicach administracyjnych do 31.12.2014 r

Tabela 1. Typy rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze w latach 2011–2013

Typy rodzin		Lata		
		rok 2011	rok 2012	rok 20113
Rodziny ogółem		3563	3111	3461
Liczba osób w rodzinach	1	1931	1629	1980
	2	577	1130	600
	3	477	406	385
	4	335	288	273
	5	128	130	127
	6 i więcej	115	105	96
W tym rodziny z dziećmi ogółem		1140	1059	1092
Liczba dzieci w rodzinach	1	536	490	490
	2	356	339	359
	3	160	148	153
	4	51	47	55
	5	19	22	25
	6 i więcej	18	18	17
Rodziny niepełne ogółem		612	647	544
Liczba dzieci w rodzinach	1	321	359	282
	2	181	186	165
	3	76	62	69
	4 i więcej	34	30	28
Rodziny emerytów i rencistów ogółem		768	735	727
Liczba osób w rodzinach	1	506	492	486
	2	153	152	162
	3	71	57	45
	4 i więcej	38	34	34

Jak wskazują z kolei poniższe dane najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc jest ubóstwo i bezrobocie. W roku 2011 r. liczba rodzin objętych wsparciem z powodu ubóstwa wyniosła 1876, a bezrobocia 1474. W roku 2013 r. liczba ich wzrosła z tytułu ubóstwa do 2259 rodzin, a bezrobocia do 1632 rodzin. Równie częstą przyczyną przyznawania pomocy jest niepełnosprawność, z tego tytułu w 2013 r. objęto pomocą aż 1553 rodziny. Częstym powodem przyznawania pomocy jest również długotrwała lub ciężka choroba, z tego tytułu z pomocy skorzystało w 2013 r. 1447 rodzin.

Kolejnym powodem korzystania z pomocy jest bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W roku 2011 pomocą z tego powodu objęto 567 rodzin, a w roku 2013 r. 615, co również wskazuje na tendencję wzrostową. Równie

niepokojącą tendencją jest wzrost liczby rodzin niepełnych – z 464 rodzin w 2011 r. do 522 rodzin w 2013 r.

Alkoholizm to następna wzrostowa przyczyna udzielania wsparcia. Z tego powodu w 2011 r. pomocą objęto 333 rodziny, a w 2013 r. liczba ta wzrosła do 369.

Pomocą z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa objęto w 2011 r. 257 rodzin, w 2012 r. 236 rodzin, natomiast w 2013 r. znów nastąpił wzrost do 271 rodzin. Pomocą z tytułu wielodzietności objęto w 2012 r. (120 rodzin) mniej niż w 2011 r. (127 rodzin), jednakże w 2013 r. znów odnotowano zwiększenie częstotliwości przyznawania pomocy z tego powodu do 142 rodzin.

Następną przyczyną trudnej sytuacji życiowej jest bezdomność. Liczba osób objęta wsparciem z tego powodu rośnie od 160 do 193 w latach 2011-2013.

Średnio o 10 rodzin rocznie większa się liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu trudności w przystosowaniu o zwolnieniu z zakładu karnego z 66 rodzin w 2011 r do 85 rodzin w 2013 r.

W przypadku problemów spowodowanych narkomanią liczba rodzin objętych wsparciem z tych powodów kształtuje się na podobnym poziomie od 2011 r w granicach 51-57 rodzin.

Tabela 2. Liczba rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze w latach 2011 – 2013

Przyczyna trudnej sytuacji życiowej	Lata		
	2011	2012	2013
Ubóstwo	1876	2018	2259
Bezdomność	160	181	193
Potrzeba ochrony macierzyństwa	257	236	271
w tym wielodzietności	127	120	142
Bezrobocie	1474	1536	1632
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	567	596	615
w tym rodziny niepełne	464	484	522
w tym rodziny wielodzietne	96	93	91
Alkoholizm	333	340	369
Narkomania	55	51	57
Trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu karnego	66	76	86
Niepełnosprawność	1479	1426	1553
Długotrwała lub ciężka choroba	1311	1289	1447
Przemoc	86	352	428

Nie można pominąć stosunkowo nowej formy wsparcia, jaką jest przydzielanie asystenta rodziny.

Asystent rodziny współpracuje z rodziną wymagającą wsparcia w zakresie kształtowania i rozwijania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Pomoc ta uwzględnia zarówno potrzeby rodzin jak i gotowość do realnego współdziałania. Indywidualna pomoc służy przede wszystkim rozwiązywaniu konkretnych problemów podopiecznego, wzbudzaniu w nim wiary w swoje możliwości oraz motywowanie do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez niego za niemożliwe. Zadaniem asystenta jest przede wszystkim wskazanie osobom zagrożonym marginalizacją możliwości podejmowania sprawczych działań, zwiększenie poczucia wpływu na swoje życie oraz podwyższenie samooceny. Główną metodą pracy asystenta jest podążanie za podopiecznym i selektywne wspieranie jego realnych dążeń.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* reguluje zadania asystenta rodziny do których należy opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Do obowiązków asystenta w szczególności należy udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego; udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych oraz wychowawczych. Do zadań asystenta należy również wspieranie aktywności społecznej rodzin, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej. Ponadto na podstawie art. 15 wymienianej ustawy w pracy asystenta z rodziną uwzględniono również motywowanie rodziców do udziału w zajęciach grupowych, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych oraz udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności udział w zajęciach psychoedukacyjnych. W sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin zadaniem asystenta jest podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych. Asystent zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną w tym dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny oraz monitorowania funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zielonej Górze w latach 2011-2013 odnotowano nieznaczny wzrost zatrudnienia asystentów rodziny (2010 – 7, 2011 – 8, 2012 – 8, 2014 – 9), którzy wspierają coraz większą liczbę rodzin (2010 – 64, 2011 – 96, 2012 – 86, 2013 – 115). Co istotne, ze 115 rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w 2013 roku, 20 nabyło umiejętność samodzielnego funkcjonowania i rozwiązywania problemów. W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w 2013 r. był zatrudniony jeden asystent rodziny. W latach 2011-2012 w ramach projektów unijnych „Aktywna integracja klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze” zatrudnionych było natomiast po 2 animatorów rodzin. Liczba rodzin pozostających pod opieką wynosiła 7 w 2011 r., 8 w 2012 r. oraz 24 w 2013 r. Z powodu uzyskiwania oczekiwanych rezultatów zakończono w 2013 r. pracę z 5 rodzinami.

Podejmując pracę z rodziną główny akcent powinien być nałożony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem w sytuacji kryzysowej, w konsekwencji której może dojść do zabrania dziecka z domu.

W tym celu konieczna jest koordynacja działań różnych instytucji i służb wspierania rodziny. Ugruntowaną metodą pracy jest powoływanie grup interdyscyplinarnych, w skład których wchodzi w szczególności: asystent rodziny, pracownik socjalny, pedagog, przedstawiciel policji, kurator sądowy. Wdrażanie takiego systemu pozwala na trafną diagnozę problemów rodziny, ustalenie spójnego planu pomocy oraz uruchamianie mechanizmów współpracy z właściwymi instytucjami służbami.

Podejmowane działania są ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza bowiem rozwiązania problemu rodziny. Takie rozwiązanie należy traktować jako przejściową formę zabezpieczenia dziecka. Mając na uwadze więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem w takich przypadkach konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej dających szansę na jego powrót do domu.

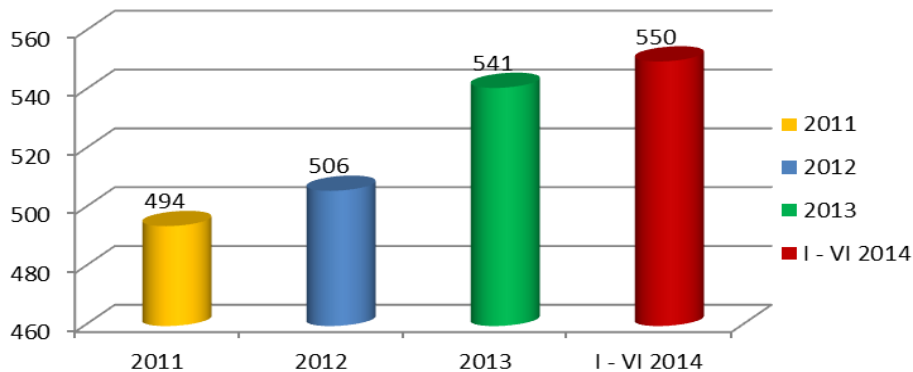
3. Sytuacja mieszkaniowa

Urząd Miasta Zielona Góra posiada do dyspozycji zasoby mieszkaniowe w postaci lokali socjalnych i komunalnych przeznaczonych dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej. Stan na koniec czerwca 2014 r. wynosił 550 mieszkań socjalnych i 3795 mieszkania komunalne. Jak pokazano na poniższych wykresach od 2011 roku zwiększyła się liczba mieszkań socjalnych – o 56 mieszkań więcej na przestrzeni trzech lat, natomiast w kwestii mieszkań komunalnych liczba lokali zmniejszyła się o 312 mieszkań.

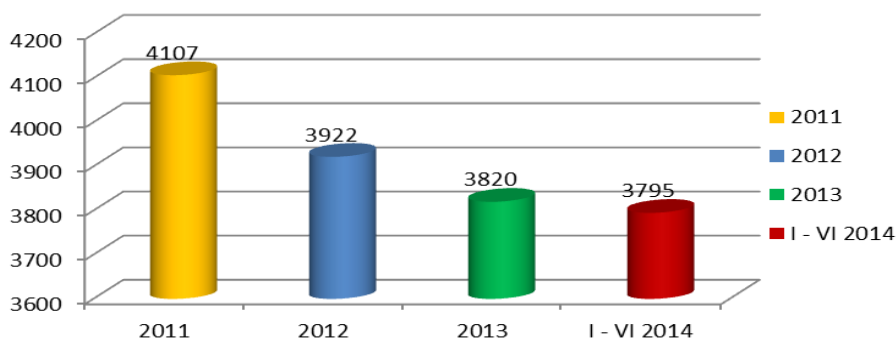
Liczba mieszkań dostępnych w ramach zasobów miejskich nie jest wystarczająca dla zabezpieczenia potrzeb mieszkańców, ponieważ średni czas oczekiwania na przydział mieszkania wynosi około 8 lat.

Wykres 1. Liczba lokali socjalnych od 2011 do VI 2014.

Wykres 2. Liczba lokali komunalnych od 2011 do VI 2014.

Na terenie miasta Zielona Góra funkcjonuje Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej oraz spółdzielnie mieszkaniowe: „Młodzieżowiec”, Zielonogórska Spółdzielnia Mieszkaniowa, „Naftowiec”, „Zacisze”, „Zastal”, „Kisielin”. Natomiast na terenie obecnej Dzielnicy Zielona Góra do 31 grudnia 2014 r. funkcjonował Komunalny Zakład Gospodarczy Gminy Zielona Góra z siedzibą w Zawadzie.

Dane dotyczące problemów z zadłużeniem oraz zagrożeniem eksmisją, jakie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej pozyskał od ww. instytucji, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Sytuacja mieszkaniowa mieszkańców Miasta Zielona Góra

Rodzaj danych	2011	2012	2013	I-VI 2014
Liczba złożonych pozwów o eksmisję do sądu	86	115	125	17
Liczba orzeczonych osób oczekujących na eksmisję	60	53	35	7
Liczba przeprowadzonych eksmisji	9	20	14	3
Liczba rodzin posiadających zadłużenie w opłatach czynszowych	4619	4164	6776	6450
Liczba rodzin posiadających zadłużenie w opłatach czynszowych z zawartą umową o spłacanie zadłużenia w ratach	391	506	412	251

Powyższe dane obrazują znaczne zwiększenie liczby rodzin posiadających zadłużenie w opłatach mieszkaniowych w okresie od 2013 r. do pierwszej połowy 2014 r. w porównaniu do lat

2011-2012. W związku z tak dużą ilością osób zadłużonych spółdzielnie mieszkaniowe zostały zapytane o możliwości odpracowania zadłużenia, jednak żadna ze spółdzielni ani Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej nie przewiduje takiej formy spłaty należności.

4. Opieka nad małym dzieckiem oraz opieka pozaszkolna

W 2013 r. na terenie dotychczasowej Gminy Zielona Góra oraz Miasta Zielona Góra funkcjonowało łącznie 16 żłobków i klubów dziecięcych: 3 żłobki publiczne, 12 żłobków niepublicznych i 1 klub dziecięcy dla łącznie 717 dzieci. Potrzeba zorganizowania opieki nad dzieckiem do lat 3 nie jest w pełni zabezpieczona. Odnośnie przedszkoli w 2013 r. funkcjonowało 41 przedszkoli publicznych, niepublicznych oraz niepublicznych punktów przedszkolnych dla łącznie 5359 dzieci.

W ramach prowadzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w Zielonej Górze dostępna jest duża ilość miejsc, gdzie dzieci mogą spędzić czas wolny, odrobić lekcje i poprawić wyniki w nauce, rozwijać zainteresowania, nabywać umiejętności radzenia sobie ze stresem i agresją, uczyć się zdrowego stylu życia. Na terenie Gminy Zielona Góra w 2013 r. funkcjonowały 4 świetlice dla dzieci prowadzonych przez stowarzyszenia, natomiast na terenie Miasta Zielona Góra w tym samym roku funkcjonowało 17 placówek wsparcia dziennego dla 273 dzieci.

5. Miejskie programy społecznościowe

Na terenie Miasta Zielona Góra działają dwa programy miejskie: ZGrana Rodzina oraz Zgrani Zielonogórzanie 50+. Program Zgrana Rodzina został przyjęty od stycznia 2014 r., natomiast program Zgrani Zielonogórzanie 50+ od czerwca 2014 r.

Na mocy deklaracji nr LXX.7.2014 Rady Miasta Zielona Góra z 14 lipca 2014 r. o działaniach Miasta Zielona Góra po wydaniu pozytywnej opinii Rady Gminy Zielona Góra w sprawie połączeniu Miasta Zielona Góra i Gminy Zielona Góra w jedną jednostkę samorządu terytorialnego, mieszkańcy dotychczasowej Gminy Zielona Góra uzyskali od 1 września 2014 r. możliwość wzięcia udziału w programach Zgrana Rodzina i Zgrani Zielonogórzanie 50+.

Program ZGrana Rodzina skierowany jest do wszystkich osób zameldowanych w terenie miasta, którzy jednocześnie są rodzicami przynajmniej jednego dziecka w wieku poniżej 18 lat. W ramach programu rodziny mogą korzystać z miejskiego programu lojalnościowo-rabatowego, który niesie obopólną korzyść zarówno dla przedsiębiorców, jak i dla rodzin, które mają możliwość atrakcyjnego spędzania wolnego czasu, ponadto mogą korzystać z rabatów w sklepach bądź na wybrane usługi.

Karty ZGranej Rodziny są imienne i wystawiane oddzielne na każdego rodzica, który w sposób niezależny może korzystać z niej z dzieckiem. Każde dziecko do czasu ukończenia 18 roku życia jest wpisane na kartę rodzica, a dodatkowo za zgodą przedstawiciela ustawowego będzie

mogło otrzymać własną kartę. Do września 2014 r. zostało wydanych 19 tysięcy kart ZGrana Rodzina.

Równoległy program Zgrani Zielonogórzanie 50+ również jest skierowany do osób zameldowanych na terenie miasta Zielona Góra, obejmuje jednak mieszkańców, którzy ukończyli 50 rok życia. Program działa analogicznie do programu ZGrana Rodzina, tj. oferuje szeroki zakres usług i sklepów w atrakcyjnym systemie lojalnościowo-rabatowym.

Celem programu Zgrani Zielonogórzanie 50 + jest aktywizacja osób po 50 roku życia, wspieranie lokalnych przedsiębiorców, a także promowanie spędzania wolnego czasu wnuków z dziadkami dla których została na tą okazję przygotowana specjalna oferta. Od czerwca br. kiedy rozpoczął się program do września 2014 r. zostało wydanych już 13 tysięcy kart.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do rodzin mieszkających na terenie miasta Zielona Góra. Aby jednak precyzyjnie określić adresata należy dokładnie określić pojęcie rodzina. Dla celów programu przyjęto definicję rodziny wskazaną w art. 16 pkt 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* określającym rodzinę jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Nadmienić należy, że takie rozumienie rodziny nie zakłada konieczności występowania instytucjonalnej formy małżeństwa ani więzi pokrewieństwa. Rodziną nazwana zostanie natomiast każda grupa osób, która wykazuje cechy pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

V. CELE PROGRAMU

CEL STRATEGICZNY

“Wielopłaszczyznowe wsparcie rodziny w wypełnianiu swoich funkcji”

osiągany poprzez:

- kształtowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny,
- tworzenie nowych oraz doskonalenie dotychczasowych form pomocy rodzinie,
- aktywizowanie społeczności do harmonijnej współpracy na rzecz rodziny,
- pomoc w opiece i wychowaniu dziecka.

CEL OPERACYJNY			
1. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny, praca z rodzinami w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym oraz interdyscyplinarna praca z rodzinami niewydolnymi wychowawczo, zagrożonymi odebraniem dziecka			
ZADANIA	REALIZATORZY I PARTNERZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
1.1. Analiza sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem	<ul style="list-style-type: none">• Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonej Górze• jednostki oświatowe• Biuro Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonej Górze• Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">• liczba analizowanych rodzin	<ul style="list-style-type: none">• zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinach poprzez wczesne reagowanie na pojawiające się trudności
1.2. Monitorowanie sytuacji dziecka w rodzinach zagrożonych kryzysem	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonej Górze• jednostki oświatowe• organizacje pozarządowe• Kościoły, związki wyznaniowe• Biuro Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonej Górze• zespoły kuratorskiej służby sądowej według właściwości	<ul style="list-style-type: none">• liczba monitorowanych dzieci	<ul style="list-style-type: none">• natychmiastowe reagowanie na pojawiające się problemy w rodzinie
1.3. Upowszechnianie funkcji i zwiększenie zatrudnienia asystentów rodziny	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• uczelnie wyższe	<ul style="list-style-type: none">• liczba nowo zatrudnionych asystentów rodzin• liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny• liczba rodzin, które nabyły umiejętności samodzielnego funkcjonowania	<ul style="list-style-type: none">• zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie prawidłowych wzorów wychowawczych i poprawy relacji między członkami rodziny• wzmocnienie pozytywnych postaw

		i rozwiązywania problemów	<ul style="list-style-type: none">• rodzicielskich• rozwinięcie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców• poprawa funkcjonowania rodziny• zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zadań realizowanych przez asystentów rodziny
1.4. Edukacja służąca wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców	<ul style="list-style-type: none">• komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznych• Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonej Górze• jednostki oświatowe• organizacje pozarządowe• Kościoły, związki wyznaniowe• Biuro Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonej Górze• Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• media lokalne• Straż Miejska• Areszt Śledczy w Zielonej Górze• uczelnie wyższe	<ul style="list-style-type: none">• liczba osób korzystających w warsztatów dla rodziców• liczba osób, które ukończyły warsztaty dla rodziców• liczba podmiotów prowadzących zajęcia edukacyjne• liczba kampanii społecznych• liczba programów i artykułów w mediach lokalnych	<ul style="list-style-type: none">• zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie prawidłowych wzorów wychowawczych i poprawy relacji między członkami rodziny• wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich• rozwinięcie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców• zniwelowanie zagrożenia odebrania dzieci
1.5. Wdrażanie programów nakierowanych na pracę z rodziną zagrożoną kryzysem, niewydolną wychowawczo	<ul style="list-style-type: none">• Biuro Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonej Górze• Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Zielonej Górze• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• jednostki ochrony	<ul style="list-style-type: none">• liczba programów zrealizowanych na rzecz wspierania rodzin• liczba osób, które ukończyły udział w programach	<ul style="list-style-type: none">• zwiększenie świadomości w zakresie prawidłowych wzorców wychowawczych• nabycie lub zwiększenie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych

Program Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

	<ul style="list-style-type: none">zdrowiaorganizacje pozarządowe,Kościół, związki wyznaniowejednostki oświatowe		
<p>1.6. Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, umożliwiającego korzystanie z różnorodnych form wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none">– prawnego– psychologicznego– w zakresie uzależnień– terapii indywidualnej– terapii grupowej– terapii rodzinnej– psychiatrycznego	<ul style="list-style-type: none">Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Zielonej Górzeorganizacje pozarządowe,Kościół, związki wyznanioweMiejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górzejednostki ochrony zdrowiaBiuro Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">liczba osób korzystających z poradnictwaliczba udzielonych poradliczba podmiotów udzielających wsparcia	<ul style="list-style-type: none">skrócenie czasu oczekiwania na pomoc specjalistówudzielanie niezwłocznego wsparcia rodzinom w kryzysiepoprawa funkcjonowania rodzin i osób korzystających ze wsparciapoprawa relacji między członkami rodziny
<p>1.7. Promowanie funkcji rodziny wspierającej</p>	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górzezespoły kuratorskiej służby sądowej według właściwościorganizacje pozarządowe,Kościół, związki wyznaniowemedia lokalneuczelnie wyższe	<ul style="list-style-type: none">liczba kampanii, artykułów i audycji promujących rodzinę wspierającą	<ul style="list-style-type: none">zwiększenie wiedzy Mieszkańców miasta Zielona Góra na temat rodzin wspierających
<p>1.8. Ustanowienie rodzin wspierających</p>	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">liczba rodzin objętych wsparciem rodziny wspierającejliczba zawartych umów	<ul style="list-style-type: none">przekazanie prawidłowych wzorców wychowawczychwzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich

CEL OPERACYJNY			
2. Wsparcie dla rodzin w opiece i edukacji dzieci i młodzieży			
ZADANIA	REALIZATORZY I PARTNERZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
2.1. Wsparcie rodzin w opiece nad dziećmi w wieku do lat 3	<ul style="list-style-type: none">• publiczne żłobki• funkcja dziennego opiekuna• komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznych	<ul style="list-style-type: none">• liczba placówek opieki• liczba dziennych opiekunów	<ul style="list-style-type: none">• wzrost liczby zaopiekowanych dzieci w wieku do lat 3• wsparcie aktywności zawodowej rodzica
2.2. Zwiększenie dostępności do opieki w żłobkach i przedszkolach	<ul style="list-style-type: none">• komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznych• jednostki oświatowe• organizacje pozarządowe• Kościoły i związki wyznaniowe	<ul style="list-style-type: none">• liczba żłobków i przedszkoli• liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach• liczba osób korzystających z ulg w odpłatności w żłobkach	<ul style="list-style-type: none">• zabezpieczenie rozwoju i edukacji dzieci w placówkach
2.3. Zapewnienie szerokiego dostępu do edukacji przedszkolnej	<ul style="list-style-type: none">• miejskie przedszkola publiczne i niepubliczne• komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznych	<ul style="list-style-type: none">• obserwacja statystyki urodzeń• elektroniczna rekrutacja• adaptacja pomieszczeń• dofinansowanie poniesionych kosztów	<ul style="list-style-type: none">• usprawnienie rekrutacji• usprawnienie polityki planowania miejsc• wspieranie rodziców w wychowaniu dziecka• pobyt dziecka według potrzeb rodzica• uspołecznienie dziecka• wsparcie aktywności zawodowej rodzica
2.4. Wzbogacenie oferty edukacyjno-wychowawczej w postaci wyprawki samorządowej	<ul style="list-style-type: none">• szkoły podstawowe• komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznych	<ul style="list-style-type: none">• ilość szkolnych wyprawek	<ul style="list-style-type: none">• pomoc materialna na progu nowego roku szkolnego
2.5. Wspieranie edukacji uzdolnionych uczniów	<ul style="list-style-type: none">• szkoły• Młodzieżowe Centrum Kultury i Edukacji „Dom	<ul style="list-style-type: none">• ilość stypendiów naukowych dla laureatów i finalistów olimpiad w szkołach	<ul style="list-style-type: none">• rozwój umiejętności, zdolności i talentów ucznia• pomoc materialna

Program Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

	<p>Harcerza” w Zielonej Górze</p> <ul style="list-style-type: none">komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznych	<p>podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych</p> <ul style="list-style-type: none">ilość kół zainteresowań	
<p>2.6. Organizacja olimpiad przedmiotowych, warsztatów, konkursów, przeglądów artystycznych</p>	<ul style="list-style-type: none">szkoły wszystkich typówinne placówki oświatoweWojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. K.C. Norwida w Zielonej GórzeMiejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">liczba i zasięg organizowanych przedsięwzięć	<ul style="list-style-type: none">poszerzenie zainteresowań dzieci i młodzieżyzagospodarowane wolnego czasu
<p>2.7. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży</p>	<ul style="list-style-type: none">szkołyinne placówki oświatoweuczelnie wyższeWojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. K.C. Norwida w Zielonej Górzekomórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznychwolontariatorganizacje pozarządowePoradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonej GórzeMłodzieżowe Centrum Kultury i Edukacji „Dom Harcerza” w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">ilość: pakietów ponadprogramowych nieobowiązkowych, bezpłatnych zajęć pozalekcyjnychilość zajęć korekcyjno-kompensacyjnychliczba świetlic szkolnychliczba wolontariuszy pomagających dzieciom i młodzieży	<ul style="list-style-type: none">rozwiązywanie problemów wychowawczychsystemowe wspomaganie rozwojustworzenie optymalnych warunków do rzeczywistego rozwojuzwiększenie dbałości o efektywne spożytkowanie czasu wolnegopoprawa wyników nauczaniawzrost umiejętności i świadomości adekwatny do możliwości danego dzieckapodniesienie poziomu aktywności szkolnejwzrost samoocenyzwiększenie świadomości rodziców i prawnych opiekunów dotyczącej potrzeb edukacyjnych
<p>2.8. Promowanie i tworzenie miejsc przyjaznych rodzinie z małymi dziećmi</p>	<ul style="list-style-type: none">urzędy i lokale użyteczności publicznej	<ul style="list-style-type: none">liczba utworzonych „lokali przyjaznych rodzinie”	<ul style="list-style-type: none">ułatwienie rodzicom możliwości załatwienia spraw urzędowych

CEL OPERACYJNY			
3. Wsparcie w opiece nad dzieckiem i młodzieżą, jako profilaktyka zdrowotna na rzecz poprawy jakości życia			
ZADANIA	REALIZATORZY I PARTNERZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
3.1. Profilaktyka, diagnostyka i terapia wad postawy	<ul style="list-style-type: none">• SP ZOZ Zespół Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej PROMYK• komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznych• jednostki ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none">• liczba badań wykonanych u noworodków,• liczba 5 latków poddanych testom czynnościowym,• liczba uczniów szkół podstawowych poddana badaniu	<ul style="list-style-type: none">• zdiagnozowanie wad postawy• podjęcie działań terapeutycznych i edukacyjnych zarówno dla dzieci jak i rodziców• poprawa sprawności fizycznej i funkcjonowania
3.2. Przesiewowe badania słuchu u dzieci w 4 i 8 roku życia	<ul style="list-style-type: none">• jednostki ochrony zdrowia• komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznych	<ul style="list-style-type: none">• określenie prognozy niedosłuchu	<ul style="list-style-type: none">• wykrycie wad słuchu• podjęcie działań terapeutycznych• podniesienie jakości życia dziecka
3.3. Badania diagnostyczne dzieci i młodzieży z niedosłuchem	<ul style="list-style-type: none">• jednostki ochrony zdrowia• komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznych	<ul style="list-style-type: none">• określenie rodzaju, wielkości i etiologii niedosłuchu	<ul style="list-style-type: none">• wykrycie wad słuchu• podjęcie działań terapeutycznych• potwierdzenie bądź wykluczenie niedosłuchu
3.4. Edukacja i promocja zdrowia jamy ustnej wraz z fluoryzacją kontaktową zębów dzieci 6-letnich w przedszkolach oraz edukacja rodziców	<ul style="list-style-type: none">• jednostki ochrony zdrowia• komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznych	<ul style="list-style-type: none">• określenie potrzeb profilaktyczno – leczniczo – rozwojowych narządu zucia• ilość zajęć edukacyjnych w przedszkolu w zakresie higieny jamy ustnej	<ul style="list-style-type: none">• wzbudzenie świadomości rodziców nt. zdrowia jamy ustnej,• obniżenie frekwencji próchnicy zębów
3.5. Pierwotna profilaktyka raka szyjki macicy- szczepienie przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego HPV	<ul style="list-style-type: none">• jednostki ochrony zdrowia• komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa	<ul style="list-style-type: none">• ilość przeprowadzonych kampanii informacyjno- edukacyjnych,• ilość odbytych	<ul style="list-style-type: none">• zwiększenie świadomości nt. raka szyjki macicy• zmniejszenie występowania raka szyjki macicy oraz

Program Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

	ds. społecznych	spotkań z rodzicami, <ul style="list-style-type: none">ilość szczepień dziewcząt w 12 roku życia	innych chorób HPV pochodnych
3.6. Propagowanie prozdrowotnego modelu życia wśród młodzieży gimnazjalnej pn.: <i>Nadwaga i otyłość – żywienie a zdrowie</i>	<ul style="list-style-type: none">jednostki ochrony zdrowiakomórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznychszkoły wszystkich typów	<ul style="list-style-type: none">ustalenie pozycji centylowej dla wzrostu i wagi ciałailość przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych	<ul style="list-style-type: none">określenie wskaźnika BMI,wzrost świadomości dzieci i młodzieży nt. prawidłowych nawyków żywieniowychzapoznanie rodzica z problemem oraz jego edukacja poprzez ustalenie postępowania naprawczego
3.7. Badania przesiewowe wzroku dzieci w 5 roku życia	<ul style="list-style-type: none">jednostki ochrony zdrowiakomórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznychprzedszkola	<ul style="list-style-type: none">liczba dzieci w 5 roku życia poddana badaniu	<ul style="list-style-type: none">zmniejszenie liczby dzieci z problemami edukacyjnymi z powodu wad wzroku
3.8. Profilaktyka chorób gruczołu piersiowego wśród dziewcząt w 18 r. .ż –poradnictwo i edukacja w samobadaniu piersi.	<ul style="list-style-type: none">jednostki ochrony zdrowiakomórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznychszkoły ponadgimnazjalne	<ul style="list-style-type: none">liczba przeprowadzonych spotkań informacyjno-edukacyjnych,	<ul style="list-style-type: none">podniesienie świadomości młodzieży,zmniejszenie zagrożenia schorzeniami nowotworowymi

4. Wspieranie form organizacji wolnego czasu służących umacnianiu więzi rodziny			
ZADANIA	REALIZATORZY I PARTNERZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWDYWANE EFEKTY
4.1. Organizowanie festynów, imprez rekreacyjno – sportowych, w tym Zielonogórskiego Dnia Rodziny na przełomie maja lub czerwca każdego roku	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• organizacje pozarządowe• Kościoły, związki wyznaniowe• Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zielonej Górze• Zielonogórski Ośrodek Kultury „Amfiteatr” w Zielonej Górze• wolontariat• media lokalne• Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze• Straż Miejska• jednostki oświatowe• Biuro Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonej Górze• uczelnie wyższe• Młodzieżowe Centrum Kultury i Edukacji „Dom Harcerza” w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">• liczba zorganizowanych imprez na rzecz rodziny	<ul style="list-style-type: none">• poprawa stylu życia• integracja rodzin - umocnienie więzi rodzinnych
4.2. Wspieranie rodziny wielodzietnej w dostępie do atrakcyjnych form wypoczynku	<ul style="list-style-type: none">• instytucje kultury• właściwe jednostki organizacyjne miasta Zielona Góra• organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none">• liczba rodzin objętych wsparciem	<ul style="list-style-type: none">• promowanie zdrowia i kultury fizycznej• promowanie kultury• poprawa stylu życia• integracja rodzin - umocnienie więzi rodzinnych
4.3. Wspieranie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• Biuro Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonej Górze• wolontariat• organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none">• liczba świetlic, klubów młodzieżowych, oddziałów dla dzieci w wieku przedszkolnym• liczba zawartych umów na wspieranie działalności placówek wsparcia dziennego• liczba dzieci	<ul style="list-style-type: none">• umiejętność organizowania czasu wolnego• poprawa wyników w nauce• rozwijanie zainteresowań• nabycie umiejętności walki ze stresem, z agresją

Program Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

	<ul style="list-style-type: none">• Kościoły, związki wyznaniowe• komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznych	uczęszczających do placówek wsparcia dziennego	<ul style="list-style-type: none">• wspieranie zdrowego stylu życia• współpraca pomiędzy rodziną a środowiskiem
4.4. Organizowanie wycieczek letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• organizacje pozarządowe• Kościoły, związki wyznaniowe• jednostki oświatowe• komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznych	<ul style="list-style-type: none">• liczba uczestników• ilość turnusów	<ul style="list-style-type: none">• umiejętność organizowania czasu wolnego• wyrównanie szans dzieci i młodzieży

CEL OPERACYJNY			
5. Wspieranie kadr zajmujących się pomocą rodzinom			
ZADANIA	REALIZATORZY I PARTNERZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
5.1. Zatrudnienie większej liczby pracowników socjalnych zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none">organy Miasta Zielona Góra	<ul style="list-style-type: none">liczba nowozatrudnionych pracowników socjalnych	<ul style="list-style-type: none">zwiększenie skuteczności pomocy osobom i rodzinom
5.2. Zatrudnienie większej liczby asystentów rodziny – do 10.	<ul style="list-style-type: none">organy Miasta Zielona Góra	<ul style="list-style-type: none">liczba nowozatrudnionych asystentów rodziny	<ul style="list-style-type: none">zwiększenie skuteczności pomocy osobom i rodzinom
5.3. Organizowanie konferencji, warsztatów, seminariów tematycznych dla osób zawodowo zajmujących się pomocą rodzinie	<ul style="list-style-type: none">Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górzeorganizacje pozarządoweKościół, związki wyznanioweplacówki naukoweBiuro Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonej GórzeSąd Rejonowy w Zielonej GórzeKomenda Miejska Policji w Zielonej Górzejednostki ochrony zdrowiaStraż MiejskaAreszt Śledczy w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">liczba zrealizowanych konferencji, warsztatów, seminariówliczba uczestnikówliczba podmiotów realizujących konferencje, warsztaty, seminaria	<ul style="list-style-type: none">wzrost liczby specjalistów przygotowanych do pracy z rodziną problemową
5.4. Wspieranie osób profesjonalnie zajmujących się pomaganiem poprzez umożliwienie udziału w superwizjach zewnętrznych oraz grupach ewaluacyjnych	<ul style="list-style-type: none">komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznychMiejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej GórzeBiuro Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<ul style="list-style-type: none">liczba przeprowadzonych szkoleń superwizyjnychliczba superwizji zewnętrznych oraz liczba ich uczestników	<ul style="list-style-type: none">wzrost kompetencji osób profesjonalnie zajmujących się pomaganiemzmniejszenie zagrożenia wypaleniem zawodowymzwiększenie liczby osób korzystających z superwizji

Program Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

	<ul style="list-style-type: none">• w Zielonej Górze• organizacje pozarządowe• Kościoły, związki wyznaniowe• Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonej Górze• uczelnie wyższe• Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze		
--	---	--	--

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań wynikających z Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017 będą środki finansowe z budżetu miasta, środki pozyskiwane z innych źródeł, jak również środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji zadań programu.

VII. MONITORING I EWALUACJA

W celu sprawdzenia na ile Program został zrealizowany i jaki jest wynik podjętych przedsięwzięć niezbędne jest prowadzenie monitoringu i dokonywanie ewaluacji. Dzięki ewaluacji uzyska się informacje czy osiągnięto zakładane rezultaty, czy pozwoliły one i w jakim stopniu na realizację celów operacyjnych programu.

Realizację zaplanowanych działań będzie monitorował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w jego realizacji.

Wskaźniki będą systematycznie mierzone do corocznego sprawozdania składanego każdego roku do końca czerwca za rok poprzedni. Ostateczne efekty zostaną przedstawione po zakończeniu okresu realizacji Programu.

VIII. BIBLIOGRAFIA

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm).
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
3. Europejska Karta Społeczna sporządzona w Turynie w dniu 18 października 1961 r. (Dz. U. z 199 r. Nr 8, poz. 67).
4. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.
5. Karta Praw Rodziny Stolicy Apostolskiej.
6. Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014–2020.

IX. SPIS TABEL

Tabela 1. Typy rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze w latach 2011–2013_____	9
Tabela 2. Liczba rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze w latach 2011 – 2013 _____	10
Tabela 3. Sytuacja mieszkaniowa mieszkańców Miasta Zielona Góra_____	13

**Zespół ds. opracowania programów: wspierania rodziny oraz rozwoju pieczy zastępczej
powołany Zarządzeniem nr 1107.2014 Prezydenta Miasta Zielona Góra z dnia 17 października
2014 r.:**

1. Jerulank Mieczysław, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze,
2. Zborowska Katarzyna, Zastępca Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze,
3. Barska Małgorzata, Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze,
4. Daszuta Barbara, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze,
5. Fedurek Anna Maria, Caritas Diecezji Zielonogórsko – Gorzowskiej,
6. Gajewska Grażyna, Uniwersytet Zielonogórski,
7. Gryko Lidia, Urząd Miasta Wydział Oświaty i Spraw Społecznych w Zielonej Górze,
8. Juszczyk Anna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze,
9. Karkosz Irena, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Zielonej Górze,
10. Kaźmierska Elżbieta, Zastępcze Rodzicielstwo O/Nowogród Bobrzański,
11. Kołkowska Dorota, Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej "CIVIS SUM",
12. Motyka Ilona, Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet BABA,
13. Nobel-Dybaś Małgorzata, Młodzieżowe Centrum Kultury i Edukacji „Dom Harcerza” w Zielonej Górze,
14. Nolka-Metrykowska Agata, Związek Lubuskich Organizacji Pozarządowych w Zielonej Górze,
15. Różak Magdalena, Areszt Śledczy w Zielonej Górze w Zielonej Górze,
16. Rubacha Agata, Miejskie Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zielonej Górze,
17. Teodorczyk Renata, Pełnomocnik ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonej Górze,
18. Witkowska Małgorzata, Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Zielonej Górze,
19. Zając Agnieszka, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze,
20. Zapotoczna Barbara, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonej Górze,
21. Zgórecka-Łagoś Katarzyna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze.

PEŁNIĄCY FUNKCJĘ
RADY MIASTA ZIELONA GÓRA

Adam Maciej Urbaniak